

25-Mart, 2025-yil

RIVOJLANISHIDA MUJASSAM NUQSONGA EGA BO‘LGAN BOLALAR BILAN KORREKSION-PEDAGOGIK ISH TIZIMIDA OILANING ROLI

Isomitdinova Shaxinabonu Zavqiddin qizi
JDDU Logopediya yonalishi 4 bosqich talabasi

Abstrakt :*Rivojlanishida mujassam nuqsonga ega bo‘lgan bolalar bilan ishlashda oilaning roli juda muhim ahamiyat kasb etadi. Korreksion-pedagogik ish jarayonida ota-onalar va pedagoglarning hamkorligi bolaning ijtimoiy moslashuvi va rivojlanish samaradorligini oshiradi. Ushbu maqolada rivojlanishida mujassam nuqsonga ega bo‘lgan bolalar bilan ishlashda oilaning o‘rni, ularning psixologik va pedagogik qo‘llab-quvvatlanishining ahamiyati, hamda samarali hamkorlik usullari tahlil qilinadi.*

Kalit so‘zlar: *rivojlanishida nuqsongi bo‘lgan bolalar, korreksion-pedagogik ish, oila, hamkorlik, psixologik qo‘llab-quvvatlash*

Har bir bola jamiyatning to‘laqonli a‘zosi bo‘lishi uchun uning ta’lim-tarbiyasi va rivojlanishi muhim ahamiyat kasb etadi. Rivojlanishida mujassam nuqsonga ega bo‘lgan bolalar maxsus pedagogik yondashuvni talab qiladi. Ularning jismoniy, aqliy va ijtimoiy rivojlanishida pedagoglar bilan bir qatorda oilaning ham roli beqiyosdir. Ota-onalar farzandining ehtiyojlarini to‘g‘ri tushunib, korreksion jarayonga faol jalb etilganda, bolalarning rivojlanish dinamikasi sezilarli darajada oshadi. Shu boisdan, mazkur maqolada rivojlanishida nuqsonga ega bo‘lgan bolalar bilan korreksion-pedagogik ishda oilaning o‘rni, ota-onalar va mutaxassislar o‘rtasidagi hamkorlik shakllari, shuningdek, samarali pedagogik usullar yoritiladi

Rivojlanishida nuqsonga ega bo‘lgan bolalar quyidagi asosiy guruhlariga ajratiladi:

Eshitish qobiliyati buzilgan bolalar

Ko‘rish qobiliyati buzilgan bolalar

Nutq rivojlanishida nuqsongi bor bolalar

Intellectual rivojlanishida orqada qolgan bolalar

Harakat faoliyatida buzilishlar kuzatilgan bolalar

Bunday bolalarga maxsus pedagogik yondashuv kerak bo‘lib, ularning individual ehtiyojlariga qarab moslashtirilgan ta’lim va tarbiya berilishi lozim. Oilada rivojlanishida nuqsonga ega bo‘lgan bolaga nisbatan to‘g‘ri yondashuv quyidagi jihatlarga bog‘liq:

Ota-onaning pedagogik savodxonligi

Ularning farzand bilan psixologik muloqot madaniyati

Oilaviy muhitning bolaga ta’siri

Ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash tizimlaridan foydalanish

Ota-onalar bolalarining rivojlanishida faol ishtirok etsa, ta’lim jarayoni ancha samarali kechadi.

Rivojlanishida nuqsonga ega bo‘lgan bolalar bilan ishlashda oilaviy hamkorlikning asosiy shakllari quyidagilardir:

25-Mart, 2025-yil

Ota-onalar uchun seminar-treninglar

Maxsus pedagog va psixologlar bilan maslahatlashuvlar

Uy sharoitida bajariladigan maxsus mashqlar va o‘yinlar

Oilaviy terapiya va psixologik qo‘llab-quvvatlash

Mutaxassislar va ota-onalar o‘rtasidagi muntazam hamkorlik bolaga individual yondashuvni yo‘lga qo‘yish va rivojlanishiga ko‘maklashish imkonini beradi.

Rivojlanishida nuqsonga ega bo‘lgan bolalar bilan ishlashda quyidagi usullar samarali hisoblanadi:

Sensor stimulyatsiya metodikasi – eshitish va ko‘rish qobiliyatini rag‘batlantirish

Korreksion o‘yin texnikalari – o‘quv-mashq o‘yinlari orqali rivojlanishni qo‘llab-quvvatlash

Kognitiv treninglar – xotira, diqqat va tafakkurni rivojlantirish

Psixoterapevtik mashg‘ulotlar – bola ruhiyatini qo‘llab-quvvatlash

Bu usullar o‘quvchilarning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshirib, ularning ijtimoiy moslashuviga yordam beradi. Rivojlanishida mujassam nuqsonga ega bo‘lgan bolalar bilan ishlashda oilaning o‘rni juda muhimdir. Ota-onalar va pedagoglarning hamkorligi bolalarning rivojlanishini qo‘llab-quvvatlab, ularning jamiyatga to‘laqonli integratsiyasini ta‘minlaydi. Oilada to‘g‘ri pedagogik va psixologik muhit yaratilsa, bolalar hayotda o‘z o‘rnini topishi osonlashadi. Shu boisdan, maxsus pedagoglar, logopedlar va psixologlar oilalar bilan yaqindan hamkorlik qilib, bolalarga individual yondashuvni yo‘lga qo‘yishlari zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR;

1. Alimov R. "Maxsus pedagogika" – Toshkent: TDPU, 2021.
2. Qosimov A. "Korreksion pedagogika asoslari" – Toshkent: Fan, 2020.
3. Karimova D. "Logopediya va maxsus ta‘lim" – Toshkent: O‘qituvchi, 2019.
4. Mirzaahmedov H. "Defektologiyaning nazariy asoslari" – Toshkent: Universitet nashriyoti, 2018..
5. Vygotskiy L.S. "Pedagogik psixologiya" – Moskva: Pedagogika, 1982.
6. Yuldasheva M. "Aqliy rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan bolalar bilan ishlash" – Toshkent: Ilm Ziyo, 2017.
7. Nazarova R. "Maxsus pedagogika asoslari" – Toshkent: Innovatsion nashr, 2016.
8. O‘rozova G. "Rivojlanishida nuqsoni bor bolalar uchun pedagogik yondashuv" – Toshkent: Fan, 2022.